

Wymagania edukacyjne z geografii klasa 1 gimnazjum

Tematy lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
Dział 1. Mapa					
1. Geograficzny punkt widzenia	<ul style="list-style-type: none"> definiować pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne, wymienić elementy środowiska przyrodniczego. 	<ul style="list-style-type: none"> definiować elementy środowiska przyrodniczego, podawać przykłady, podać źródła wiedzy geograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> podać powiązania między elementami środowiska przyrodniczego i geograficznego. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić korelację geografii z innymi dziedzinami nauki, podać przykłady osiągnięć geografii jako nauki. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić główne etapy rozwoju geografii, scharakteryzować osiągnięcia geografii jako nauki.
2. Mapa źródłem informacji geograficznej	<ul style="list-style-type: none"> podać definicję mapy, podać przykłady zastosowania mapy. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić rodzaje map. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić i zdefiniować elementy mapy. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić podstawowe elementy, cechy i rodzaje map. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić rodzaje odwzorowań i ich zastosowanie.
3. Skala mapy	<ul style="list-style-type: none"> podać definicję skali, porównać wielkość skal. 	<ul style="list-style-type: none"> obliczać odległość rzeczywistą na podstawie mapy. 	<ul style="list-style-type: none"> przeliczać odległości na podstawie różnych skal, przeliczać wszystkie rodzaje skal. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić pojęcie generalizacji i jej roli w tworzeniu map, obliczać skale na podstawie znajomości odległości. 	<ul style="list-style-type: none"> obliczać rzeczywiste powierzchnie, obliczać skale na podstawie znajomości powierzchni.
4. Mapa i plan	<ul style="list-style-type: none"> podać różnice między mapą a planem. 	<ul style="list-style-type: none"> analizować mapę i plan, orientować mapę w terenie, zdefiniować siatkę geograficzną i kartograficzną. 	<ul style="list-style-type: none"> skonstruować prosty plan okolicy, obliczając skalę, zdefiniować odwzorowanie. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić główne rodzaje odwzorowań, podać przykłady odwzorowań umownych. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawać rodzaje odwzorowań na podstawie siatek kartograficznych, analizować mapy i plany, korzystając z programów komputerowych.
5. Język mapy	<ul style="list-style-type: none"> odczytać wysokość bezwzględną punktu. 	<ul style="list-style-type: none"> obliczać wysokość względną, podawać nazwy metod kartograficznych. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawać metody kartograficzne prezentacji treści na mapach. 	<ul style="list-style-type: none"> odczytywać rzeźbę na podstawie poziomicy, opisywać środowisko na podstawie mapy. 	<ul style="list-style-type: none"> analizować mapy satelitarne.
6. Mapa świata	<ul style="list-style-type: none"> wskazać kontynenty i oceany na mapie. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzować rzeźbę terenu na podstawie mapy. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać główne obiekty geograficzne na poszczególnych kontynentach. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać położenie państw Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać położenie wielu obiektów geograficznych: przyrodniczych i politycznych.

Tematy lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
7. Współrzędne geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie półkule północną i południową, wschodnią i zachodnią. 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować długość i szerokość geograficzną, opisać cechy południków i równoleżników. 	<ul style="list-style-type: none"> odczytać położenie punktów na mapie. 	<ul style="list-style-type: none"> odczytać położenie obszaru, opracować trasę podróży, uwzględniając współrzędne geograficzne. 	<ul style="list-style-type: none"> wytyczyć trasę na podstawie GPS.
DZIAŁ 2. Kształt i ruchy Ziemi					
8. Ziemia we Wszechświecie	<ul style="list-style-type: none"> podać definicje planety i gwiazdy, wymienić kolejno planety Układu Słonecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> porównać cechy planety i gwiazdy, wymienić cechy planet wewnętrznych i zewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać geocentryczny i heliocentryczny model budowy Wszechświata. 	<ul style="list-style-type: none"> porównać model heliocentryczny i geocentryczny, omówić fazy Księżyca. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić schematy zaćmienia Księżyca i Słońca.
9. Kształt i rozmiary Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> podać nazwę kształtu Ziemi, podać długość promienia ziemskiego i równika. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić argumenty potwierdzające kulistość Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> porównać kształt kulisty i elipsoidalny. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić cechy geoidy. 	<ul style="list-style-type: none"> podać zasadę wyznaczania geoidy.
10. Ruch obrotowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> określić kierunek i okres ruchu obrotowego. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić prędkość liniową i kątową ruchu obrotowego, wymienić następstwa ruchu obrotowego. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować następstwa ruchu obrotowego. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić następstwa ruchu obrotowego w powiązaniu z jego cechami. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić przyczyny i konsekwencje działania siły Coriolisa.
11. Rachuba czasu	<ul style="list-style-type: none"> odczytywać czas z map stref czasowych. 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić pojęcia czasu miejscowego, strefowego i urzędowego. 	<ul style="list-style-type: none"> obliczać różnicę czasu miejscowego na podstawie różnicy długości geograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> obliczać różnice wszystkich rodzajów czasu, obliczać położenie na podstawie różnic czasu. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić zmianę czasu przy przekraczaniu południka 180°.
12. Ruch obiegowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować ruch obiegowy Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić cechy ruchu obiegowego, podać daty początków astronomicznych pór roku, określić, kiedy kąt padania promieni słonecznych w Polsce jest największy i najmniejszy. 	<ul style="list-style-type: none"> podać kąt nachylenia osi ziemskiej do płaszczyzny orbity, omówić dzienną wędrówkę Słońca w różnych porach roku, w umiarkowanych szerokościach geograficznych. 	<ul style="list-style-type: none"> odczytywać położenie Słońca na tle gwiazdozbiorów Zodiaku, omówić następstwa ruchu obiegowego. 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować <i>aphelium</i> i <i>peryhelium</i>.

Tematy lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
13. Strefy oświetlenia Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> wymienić strefy oświetlenia Ziemi, podać nazwę obowiązującego w Polsce kalendarza. 	<ul style="list-style-type: none"> podać cechy charakterystyczne, w tym zasięg, stref oświetlenia Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> opisywać oświetlenie Ziemi w ciągu roku w różnych szerokościach geograficznych, obliczać kąt padania promieni słonecznych w dniach przesilen i równonocy w strefie umiarkowanej. 	<ul style="list-style-type: none"> obliczać kąt padania promieni słonecznych w dniach przesilen i równonocy w strefie międzyzwrotnikowej. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawać położenie miejsca po dziennej wędrówce Słońca w dniach przesilen i równonocy.
DZIAŁ 3. Sfery Ziemi					
14. Zróżnicowanie temperatury powietrza na Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować troposferę, obliczyć średnią temperaturę powietrza (dobową i roczną) i amplitudę dobową i roczną temperatury powietrza. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić warstwy atmosfery, omówić zależność temperatury powietrza od szerokości geograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> analizować roczną amplitudę temperatury powietrza. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić przyczyny zróżnicowania temperatury powietrza na kuli ziemskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić mechanizm powstawania efektu cieplarnianego i problem dziury ozonowej.
15. Wiatr wieje i wieje...	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować niż i wyż atmosferyczny oraz ciśnienie atmosferyczne i wiatr. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić ruch powietrza w układach barycznych na półkuli północnej, podać nazwy wiatrów i obszary ich występowania: pasaty, monsuny, bryza, fen. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować: pasaty, monsuny, bryzę, fen, scharakteryzować cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić globalną cyrkulację powietrza, wyjaśnić przyczyny odchylenia kierunków wiatrów. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić wpływ poszczególnych rodzajów wiatrów na klimat.
16. Dlaczego pada?	<ul style="list-style-type: none"> wymienić warunki powstawania chmur i opadów. 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić podstawowe grupy chmur, wskazać na Ziemi miejsca o największych i najmniejszych sumach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić rodzaje opadów (konwekcyjne, orograficzne, frontalne), przedstawić warunki, w których dochodzi do 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny zróżnicowania sum opadów rocznych i rocznego rozkładu opadów na świecie, 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować wilgotność bezwzględną i względną, temperaturę punktu rosy, poziom kondensacji.

Tematy lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
		opadów rocznych.	pustynnienia.	• podać przyczyny powstania wskazanych pustyń świata.	
17. Pogoda i klimat	• definiować pogodę i klimat.	• omówić elementy pogody i składniki klimatu.	• analizować i konstruować wykresy klimatyczne.	• analizować mapy synoptyczne.	• na podstawie zdjęć satelitarnych prognozować pogodę.
18-19. Zróżnicowanie klimatyczne naszej planety	• wymienić strefy klimatyczne Ziemi.	• omówić czynniki klimatotwórcze, • analizować wykresy klimatyczne.	• podać zasięg stref klimatycznych, • konstruować wykresy klimatyczne.	• charakteryzować poszczególne strefy klimatyczne.	• wskazywać zależność działalności gospodarczej człowieka od klimatu, • scharakteryzować klimat miasta.
20. Co mamy pod nogami?	• zdefiniować skałę, • podać główne grupy skał.	• podać i zaklasyfikować do głównych grup skał przykłady skał ważnych dla gospodarki.	• wyjaśnić pojęcie i omówić podział surowców mineralnych.	• klasyfikować i rozpoznawać skały wszystkich grup, podać ich zastosowanie.	• omówić metamorfizm i jego znaczenie.
21. Litosfera	• podać główne warstwy wnętrza Ziemi, • zdefiniować płytę litosfery i podać przykład.	• omówić budowę litosfery, • wskazać płyty litosfery.	• omówić zjawiska na granicach płyt litosfery, • wymienić główne wydarzenia w poszczególnych erach dziejów Ziemi.	• omówić przyczyny ruchu płyt litosfery, • wymienić orogenezy, podać rodzaje gór z przykładami i ich charakterystyczne cechy.	• omówić wydarzenia w poszczególnych erach geologicznych, • omówić ruchy epejrogeniczne i izostatyczne.
DZIAŁ 4. Rzeźbiarze łądów					
22. Siły drzemiące we wnętrzu Ziemi	• wymienić czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni, • zdefiniować wulkanizm.	• wymienić i zdefiniować elementy budowy wulkanu. • podać przykłady wulkanów, • zdefiniować obszary sejsmiczne i asejsmiczne.	• wskazać obszary sejsmiczne i występowania czynnych wulkanów na świecie.	• dostrzegać zależności między granicami płyt litosfery i obszarami aktywności sejsmicznej i wulkanicznej.	• wskazać nieczynne wulkany w Polsce, podając czas ich aktywności, • przygotować opisy wybuchów wulkanów w czasach historycznych.

Tematy lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
23. Rola wód w kształtowaniu krajobrazu	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady rzeźby terenu ukształtowanej przez wodę. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić elementy rzeźby w poszczególnych odcinkach biegu rzeki, • rozróżnić wybrzeża erozyjne i akumulacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rzeźbotwórczą działalność rzeki w poszczególnych odcinkach (erozja, akumulacja). 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić rzeźbotwórczą działalność morza, (abrazja, akumulacja), • podać przyczyny powstawania podstawowych typów wybrzeży. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić powstawanie atoli, • omówić rozwój polskiego wybrzeża.
24. Wędrujące wydmy	<ul style="list-style-type: none"> • określić czynniki sprzyjające działalności wiatru. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować akumulacyjną i erozyjną działalność wiatru, • podać przykłady form eolicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikować formy eoliczne, • rozpoznawać wydmy: paraboliczną i barchan. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić powstawanie wiatrowych form erozyjnych (wskutek korazji, deflacji) i form akumulacyjnych, • podać przykłady regionów aktywnej działalności wiatru. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zróżnicowanie wydm na świecie i w Polsce.
25. Lodowce	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować lodowce górski i kontynentalny, • podpisać elementy lodowca górskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić warunki powstawania lodowców. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady form erozyjnej i akumulacyjnej działalności lodowców górskiego i kontynentalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzować formy polodowcowe lodowców górskiego i kontynentalnego, podając przykłady. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać zasięgi zlodowaceń na świecie, podając przykłady współczesnych form polodowcowych.